

Радзіме і правадыры

ВЕРШЫ І ПЕСНІ АБ СТАЛІНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ

Чытайце,
завідаўце,
грамадзянін
Советскага Саюза.
Вл. МАЙНОВСКИЙ.

I.

Аб Сталіне-сёбиту песня мая,
А песня ад сэрца і звонка, як мед...
Якую ў жыццё пачаў у полі жытня,
Якую ў касцюм пачаў у лесе касец.

Багата ўраджаем
Зямлі расквітнела,
У будучыню людзей
Узброюцца смела.

Аб Сталіне-сёбиту песня мая,
А песня ад душы і гартоўна, як сталь...
Якую пачаў арлоў горных сям'я,
Якую пачаў пры кавалі каваль.

II.

Я в гэтым песняй, як зоры, высокай,
Выходжу ў прастору дарогай шырокай,
У думках і марях раблю свой ахвоту
На поўнач і поўдзень, на захад і ўсход.

Я сам-гаспадар неабсяжнай краіны
І верны слуга дарагога айчыны,
Народу майго гарачага сым'я,
Советскай рэспублікі грамадзянін.

Са мною гаворыць, як-быццам жывае,
Саграета сонцам зямля маладая,
Імкніва рэкі, дарогі пясны,
Лугі і палаткі, бары і лясы.

Увесь гэты скарб, незлічона-багаты:
Шырокія нівы і светлыя хаты,
Укрытыя лістамі і цвістам сады,
Залітыя срэбным святлом гарады.

Чыгункі і шахты, палі і заводы,
Глыбокія нетры і плыныя воды,

Арлы-самалёты
Усё неба ўзялі
І волю здабылі
Сабе кавалі.

Аб Сталіне-сёбиту песня мая,
А песня ад сонца, ад зор залатых,
Якую пачаў уся наша зямля,
Аб сёбиту светлы разнастайны слых.

Ен даў для народа
Асноўны закон,
І дружбу народаў
Навек стварыў ён.

Высокага неба прасторы блакіты
І гоманы пшчы і шалест ракіт.

Усё, да апошняй пясчынкі зямлі
На ўзгоранай трактарным плугам раллі,
Ад краю-у край, ад заходу-да ўсходу
Належаць майму маладому народу.

І скарб над усім неабсяжным
Прасцягам
Жыццё пурпуровым абвешана сцягам,
Дзе залатом раласці выхаты герб:
У сонечных променах молат і серп.

І скарб наша доля пад сцягам
Чырвоным
Асвежана Сталінскім мудрым Законам,
Дзе кожная літара-пачасце для нас,
Гарыць, як крышталёва-агністы алмаз.

І вольны народ за жыццё і ляржаву
Спявае вылікаму Сталіну славу...

І нікія напацы!
У самы трудны час
Не парушаць долі-шчасця,
Не падзеляць нас.

Мы ідзем адной калонай,
Бурна, што вір,
Пад зарой твайго Закона,
Мудры правадыр.

І сабраўшыся на першы
Невычайны сход,
У Совет сёноў найлепшых
Выбера народ.

Ты да новай перамогі
На прастор і шыр
Нам пакажаш дарогі,
Мудры правадыр.

III.

Між кветак і дрэў на заводскім
Двары.
Сыпшыся ў час перапынку сябры.
І я падшоў і прысеў каля іх.
Сябры гаварылі аб справах сваіх.
Прымяна вясновай лагоднай парой
Сабрацца, пагутарыць паміж сабой.

Здаецца, яшчэ гэта ўчора было,
Тут ветры гулі, сухавелле расло,
Дзічэлі ў абдымах густой нематы
Спадзевку пакрытыя пылам кусты.
А сёння тут цуда стварае народ:
Вбудованы сонечны горал-завод.

Наўсюсяж камяніны, іх вырасла
шмат,
Абружаны шумам кляноных прысад.
З узятай рукою, як мужнасці кліч,
На плошчы стаіць неўміручы Ільіч.
Ля помніку мудрага правадыра
Вясёлыя песні пачаў дзетвара.

Я памятаю-нас тысячы гэткіх, як я,
На працу пазвала краіна мая.
І ў сёньні, і ў спажу, і ноччу, і днём-
Зямлю абуджаў, не спіхаючы, гром.
Я пеглу за пеглай у спены ўкладваў,
Я сам сваё шчасце сабе будоваў.

Люблю працаваць я на славу,
Люблю, калі праца кіпіць.
А родная наша дзяржава
Мне права дае адпачыць!
І клінуць мяне парадны
Прав гоман стогоў і лаліч.
Я добра жывеца народу
Шчаслівых савецкіх краін!

Я сталінскай ласкай сагрэты,
Люблю я вандрункам быць
І сцэжамі звонкага лета
Прасторам радзімы хадзіць.
Ніколі, ні ў якія годы
Не ведалі гэткіх часін.
Я добра жывеца народу
Шчаслівых савецкіх краін!

Старая я. Мне шмат гадоў.
Я многа маю расказваць,
Дачок пачаў, сам сёноў
Мне даваўся галаваць.

Сляза па твары пацяе,
Калі аб днях упомініш тых:
Устанеш доўгім ашчап,
Наварыш поліўкі на ўсіх.

Малых — аж песня у кутку,
Адной іх трэба даглядаць:
На плечы возьмеш, на руку,
На поле пойдзеш жыта жаць.

На тнур паставіш таганы,
Дзяцей паложыш, ды ална,
Не рагінаючы спіны,
Сярпом махаш да пямна.

Так замардуешся за дзень,
Што ледзя ступаеш ілчэ,
Да хаты вярнешся, як цень,
Нічо не скажа адпачыць.

Жанчына чахла без пары:
Вяспраўе сэрвон, пакуты, адзек.

Са стрэльбай сваёй за плячыма
Люблю паліваць на зары,
Калі туманамі, як дымам,
Закрыты густыя бары.
Спраўляць з дзетварой карагоды
Люблю я пад шумам рабін.
Я добра жывеца народу
Шчаслівых, савецкіх краін!

Люблю я прыгожасці Крыма,
Каўказскіх аснежных гор,
Люблю пачаў, наша радзіма,
Твой сонцам залаты прастор.
Табе я алданы заўсёды,
Я-родны і верны твой сын.
Я добра жывеца народу
Шчаслівых савецкіх краін!

Святыя вочы,
Беларусь, твае,
Аб жыцці шчаслівым
Твой народ пачаў.

Заквітнелі буйна
Сёлы, гарады...
Не, ласі ты болей
Хлеба і лебяды.

Стала ты багатай
Станеш багатай,
Умывішся дэду, Зінічэ вада,
Прачытаеш, ласнае.
Яго оіва барада
Увесь ручай займае.

Ідзем на стан, Пазважа ён
Дзе нахал калгасны:
Ахоўваць Сталіна Закон —
Радзімы розум асы.

Прымі, настаўнік, ад жанок,
Ад матак, радасных сясіёр
З вясновых кветак наш вяноч,
Абсыпаны агнімі зор.

Ты наша сонца! Нам квітнеч
Пад асінным поглядам тваім,

Ой, шумі ты, радуйся,
Беларускі бор.
Узятай ты, песенька,
Да высокіх зор.

Праляці над гоманам
Спелых каласоў,
Праляці над плошчамі
Шумных гарадоў,
Над Масквой-сталіцаю
Сокалам кружы,

Давайце, сёстры, будзем пець
Аб нашым сонцы дарагім!
Хай наша песня на ўсход
Ляціць, як птушка да Крэмыя,
Як славіць Сталіна народ!
Як славіць Сталіна зямля!

Радзіма ты Сталіну,
Роднаму скарбу,
Што жанкі шчасліва
Радасна жывуць,
Што яму ад сэрца
Прысвятненне пліюць.

Ой, шумі ты, радуйся,
Беларускі бор.
Узятай ты, песенька,
Да высокіх зор!

Раскажы ты Сталіну,
Роднаму скарбу,
Што жанкі шчасліва
Радасна жывуць,
Што яму ад сэрца
Прысвятненне пліюць.

«Усе на выбары» ў Вярхоўны Совет Беларускай ССР — планат работы мастакоў В. Ліпанава і Г. Валікова, выпушчаны «Известия» да нальходных выбараў у Вярхоўны Совет Беларускай ССР. Планат выпушчаны на беларускай і рускай мовах.

Сядзем, сынку, на хвіліну
Ды вірнем наўкола.
Час абраць табе птушкіну —
Кліча цябе школа.

Глянь, ардэнаў мой шчаслівы,
На свой шлях прасторны:
Лёг ён, дэны ды жыццёвы,
Прамяністы, зорны.

Ідзі смела, дзе ты хочаш
І дзе сэрцу любя:
Пала ў вечнасць цемра ночы,
Наш прыгнёт і згуба...

Не было калісьці холу,
Выхадзі з туману:
Замест школ — астрог народу,
А навука — пану.

З нашай працы шмат гімназій
Пашы будавалі,
Нас-жа, бедных, у сярмязе
У іх не пускалі!

З нашых скарбаў, з роднай мовы
Учынялі адзекі,
Толькі я чулі нас дубровы,
Поле, луг ды рэкі.

Не прасторныя — крывыя
Мелі мы дарогі;
Вандравалі з горбай, з кіем,
Што ні крок — парогі.

Правітэлі вочы,
Беларусь, твае,
Аб жыцці шчаслівым
Твой народ пачаў.

Заквітнелі буйна
Сёлы, гарады...
Не, ласі ты болей
Хлеба і лебяды.

Стала ты багатай
Станеш багатай,

На чатырнаццаць дзён дамоў
Прыехаўшы з гарніны,
Да дзёда ў гасці я прышоў,
Як бліскі зарніцы.

Абшар ардэнаў лабра
Мы вартавалі з дэдам,
Ужо чаканая зара
Займаецца над светам.

Абходжу разам з дэдам я
Святальныя прасторы.
І мы прышлі да ручая.
У небе гаснуць зоры.

Умывіся дэду, Зінічэ вада,
Прачытаеш, ласнае.
Яго оіва барада
Увесь ручай займае.

Ідзем на стан, Пазважа ён
Дзе нахал калгасны:
Ахоўваць Сталіна Закон —
Радзімы розум асы.

Вам-жа, племя маладое,
Дні вясны насталі —
Даў жыццё вам залатое
Родны бацька Сталін!

Вам, здаровым і вясёлым,
Цвет зямлі Совету,
Збудавалі клубы, школы,
Універсітэты.

Пра навуку ўрачыста
У сваім законе
Сталін сэрцам камуніста
Налісаў сцягоння.

Вам, вясёлым сакалятам
Вольнага народа,
Даў ён шчодра і багата,
Каб дабром валодалі;

Каб узброіць вапы сілы
Большэвіцкай волі,
Каб паш краі чыронакрэлы
Узбагаціць болей;

Каб умножыць нашу славу,
Сілу дань айчыне,
Каб мы Ленінскую справу
Узялі ў вышні;

Каб узнеслі над зямлёю,
Па-наш палым светам
Край наш грознаю скалою,
Сонцам-яснае нам.

Сталінскія школы
Маюць для дзяцей.

Ясныя дзяніны
Глянулі на нас.
Грымнем дружна песню
Пра вясёлы час!

Вольнай Беларусі —
Шчырыя, рагон.
Песняю мы славім
Сталінскі Закон.

Старонкай з кнігі залатой
Здаецца поле дзёду,
Бо Сталін дабала рукою
Зямлю засеяў гэт.

Праходзіць дзед з кіём сваім
І мудры скаа чытае,
І кожны колас перад ім,
Як літара жывае.

Ілчэ унукі жыта жаць
Сцяжынкаю зялёнай,
А мы-на стан — адпачываць
Пасля нацы бяссоннай.

Турботы дзядзюшкі ў пішы
На хвалях ураджаю,
Пад жыўны спеў акаляючы,
Радзіма дарагая!

Я ведаю — на пэлы свет
Закон сцяжынкае проста:
Жыві, працуй, шчаслівы дзед,
Гадоў за дзевяноста.

Жыві ў пашане сярод нас
На славу ўсёй краіны,
Цябе дзяржава і калгас
Без хлеба не пакіне.

На чорнаморскі светлы пляж
Паехаць мюш права —

Калгаснай сямлібай
Праходзіць дзяду,
На іхным пляжу —
Маладыя салды.

І яблыкі а галінах
Здымаюць яны —
І самы даспелы,
І самы буйны.

У лес, што сваім
Назвавалі паням,
Прыходзіць калгаса
Сівыя сыны.

І кожны сплятуць
Калі светлай вады,

І гэце правадыр па бязмежным
Прасторы,
Спакойны і проты, а вочы, як зоры,
Што променем ясным наскрозь
Праляці

І глыб акіяну, і нетры зямлі.
У сэрца ён кожнаму глянуць умее,
Выполвае ало, разунае сее —
Вялікі і мудры ў сваёй прастапе,
Дзе гляне, там радасць і слава
расце,

Адвагай і мужнасцю поўняцца
грудзі,
І подвігі георапэ звычайна людзі,
І край мой — шчаслівы і песняй
звініць,
І будзем мы песню грудзямі
бараніць.

Навокал ямала драпежнікаў лютых,
І нашыя песні — ім горай агруты,
І точыць ім сэрца зялёная алошчэ...
Па смерць сюды прыдзе няпрошаны
госці!

Есць што бараніць нам і чым
бараніцца:
Скала непрыступная — наша граніца,
І пораху копціць у нас і сівіна,
Каб ворагаў анічмыць усіх да канца.

На волку рана конь вяржаў,
Бяцэ а пабыў ад'язджаў,
З падругай вышаў за сяло,
Абняў, ускочыў на сядло,

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

Калі настане грозны час —
Радзіма ў бой пакліча нас,
І клятва верную даю —
Не быць апошнім у баю.

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

Калі настане грозны час —
Радзіма ў бой пакліча нас,
І клятва верную даю —
Не быць апошнім у баю.

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

Сустракай, мая краіна,
Дзень свой урачысты,
Што ідзе к табе гасцінна,
Ясны, прамяністы.

Прыбірайся гожа, дбала,
Упрыгожвай хаты:
Каб ты слаўна святкавала
Гэтае свята.

З цемры гнёту, адзёку, гора,
З занябаванай долі
Вышла сёння ты ў прасторы
Большэвіцкай волі.

У ясныты дзён праз хвалі
Бур, вайны, аблогі
Вывеў Ленін, вядзе Сталін
Вярнаю дарогай.

У балх з ардой драпежнай,
З панскаю наваляй
Сталі краінай незалежна*
Права адабывала.

Здабыла ты гэта права
Дружаю народаў.
Усім народам нашым слава!
Слава іх паходам!

Табэ, правадыр, мае песні і думы,
І шчырыя шчырага сэрца парывы!
Бо хто калі сніў, ды і хто калі думаў,
Што буду я вольны, што буду
шчаслівы.

Бо хто калі думаў, што я жыць буду,
Як птушка, як вецер над нівай
квасцітай,
Што вокал мяне так пуднее ўрачыста.

Што ты, правадыр, нібы яснае сонца,
Мне вочы адкрыеш на зямлі і неба...
Свысіць-ж ты, сонца, ў май век ахонца!
Вітаю цябе я і соллю, і хлебам.

Тваіх, правадыр мой, законаў асновы,
Твайго Канстытуцыі мудрыя сказы
Грудзямі бараніць у змаганні
суровым —
Мой гонар вялікі і мой абавязак.

Табэ, правадыр, мае песні і думы,
І шчырыя шчырага сэрца парывы!
Бо хто калі сніў, ды і хто калі думаў,
Што буду я вольны, што буду
шчаслівы!

Янка КУПАЛА, ЯКУБ КОЛАС, АНДРЭЙ АЛЕКСАНДР-
ВІЧ, ПЯТРУСЬ БРОўКА, ПЯТРО ГЛЕБКА, КАНДРАТ
КРАПІВА, АРКАДЗЬ КУЛЯШОУ.

Май, 1938 г.

VII.

І армія наша абута, адзета,
Вялікай любоўю народа сагрэта;
Яе камандзіры — працоўныя сыны,
На смерць за радзіму гатовы яны.

Зямля аж гудзе, як ілчэ
батарэі,
Вядзе Варахшылаў героў мільёны,
І кожны — радзімы славой патрыёт,
І ворагу сэрца прабе навывёт.

Над хмарамі грозна ракоцунь маторы,
Сталёныя птахі ўзвіліся над зоры,
Прае вецер і хмары ілчэ натралом,
У кожнага — ворагу смерць пад
крылом.

І я — грамадзянін вялікай краіны.
Яе бараніць у цяжкіх хвілінах,
Калі да мяжы падпаўзе гадаў,—
І мой абавязак, і права мая.

Падхоплены бурным парывам
алдзіным,
І я разганяю ў палёне арліным
І ворага метка на мушкет вазьму,
Каб трапіць у самае сэрца яму.

Мы сілы падвоім, мы храбрасць
патроім,
Іх прагнасць мы іх-жа крывёю
напоім,
Як воруны вынай арла не лятаць,
Так ворагу нашай зямлі не таптаць.

Насустрач бур і агню
Я смела шпору дам каяю,
За шчасце наша, за красу
Фапысту голаву зыско.

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

Чайка — вярнуся жыў-здараў,
Героём я прыду дамоў.
Сустраць ты выйдзеш за сяло,
Цябе вазьму я на сядло.

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

Чайка — вярнуся жыў-здараў,
Героём я прыду дамоў.
Сустраць ты выйдзеш за сяло,
Цябе вазьму я на сядло.

Бывай, краса мая, бывай!
Я бараніць іду свой край.
Бывай!

На разлог калгасных гоняў,
На гмах лесу сіні
Паірае ты сягоння
Вокам гаспаднін;

На дарогі, што па краю
Носіць шум імклівы;
На балоты, дзе буюць
Маладыя нівы;

На паселішчы, на сёлы,
Гарады, заводы
І на свой народ вясёлы,
На яго прыгоды.

Дых выхадзе, мая краіна
Як сястра да брата,
Высмай дачку і сына,
Свой народ на свята!

Грамадой, як сталь, а'яднана
Вышлі самых лепшых,
Самых шчырых і алданых
У парламент першы,

Каб усё сваё старанне,
Волю, сілу, мэты
Аддалі на красаванне
Сталінскіх совету.

IX.

Іоці ўперад будучы вякі, пакаленні,
Законы-ж твае, нібы светач нягасны,
Шляхі асвятляць будучы светлым
імкненнем,
Знішчаць рабаўласніцтва труклыя
прасылы.

Тваіх, правадыр мой, законаў асновы,
Твайго Канстытуцыі мудрыя сказы
Грудзямі бараніць у змаганні
суровым —
Мой гонар вялікі і мой абавязак.

Табэ, правадыр, мае песні і думы,
І шчырыя шчырага сэрца парывы!
Бо хто калі сніў, ды і хто калі думаў,
Што буду я вольны, што буду
шчаслівы!

